

Riktlinje angående kastration av katt

Riktlinjen antagen 2009

Reviderad senast 2020

Granskad senast 2021

Bakgrund

Problemet med oönskade kattungar och därmed en överpopulation av katter delar vi i Sverige med resten av världen. Kastration är en viktig åtgärd för att minska förekomsten av hemlösa katter.

I Sverige har tidigare norm angett sex månader som lägsta rekommenderade kastrationsålder. I många andra länder tillämpas kastration vid en lägre ålder. Det finns ett flertal studier som visar att kastration före sex månaders ålder inte innebär några ökade risker eller komplikationer för katten jämfört med kastration efter sex månaders ålder (2, 7, 8). Internationella veterinärmedicinska organisationer som The Cat Group, BSAVA, AAFP, AVMA och AAHA stödjer också kastration av katter av båda könen före sex månaders ålder.

Kastration (gonadektomi) innebär att könskörtlarna avlägsnas. Hos hankatt avlägsnas testiklarna (orkidektomi) och hos honkatt avlägsnas äggstockarna (ovariektomi) eller både äggstockar och livmoder (ovariehysterektomi).

I Sverige infördes en ny föreskrift 2020 (9) som lyder: 2§ Djurhållaren ska vidta nödvändiga försiktighetsåtgärder för att förebygga oplanerad, oönskad eller överdriven reproduktion av de djur som han eller hon ansvarar för. Allmänna råd till 6 kap. 2§ Katter som rör sig fritt utomhus bör vara kastrerade, steriliserade eller på annat sätt förhindrade från att kunna föröka sig okontrollerat.

Fördelar med kastration

Kastrerade katter producerar inte avkommor och det föds därmed färre oönskade kattungar. Studier visar att kastrerade katter lever längre, har bättre hälsa och mer sällan drabbas av skador (6, 8). Risken för juvertumörer och andra sjukdomar i reproduktionsorgan elimineras eller minskas avsevärt (5, 6). Kastrerade katter revirmarkerar i mindre omfattning, vilket underlättar att hålla hankatter som husdjur (8).

Nackdelar med kastration

Intra- och postoperativa komplikationer kan förekomma. Kastration medför en ökad benägenhet att utveckla övervikt, och därmed sjukdomar kopplade till övervikt, som t ex diabetes (3, 6).

Ålder vid kastration

Det kirurgiska ingreppet vid kastration av pediatrika patienter anses säkert att utföra, men speciell hänsyn kan krävas vid val av anestesi och operationsteknik (3, 8).

Speciell hänsyn krävs vid sedering och anestesi av valpar och kattungar. Njurar, lever och nervsystem är inte fullt utvecklade, andelen kroppsfett är lägre, hematokriten är lägre och upp till 16 veckors ålder är upprätthållandet av cirkulationen mer beroende av hjärtfrekvensen än hos vuxna individer. Kattungar/valpar lider även större risk att utveckla hypotermi, hypoglykemi samt hypoxemi under narkos. Efter 12 veckor anses lever och njurar vara så pass utvecklade att organsystemen kan hantera samma typer av läkemedel som vuxna (4, 1).

För elektiva ingrepp som kastration är det en fördel om katten är vaccinerad. Ett vaccinationsskydd kan i normalfallet förväntas finnas vid lägst fyra månaders ålder för katter som vaccineras enligt gängse svenska rekommendationer. Därmed rekommenderas också fyra månader som lägsta lämplig ålder för kastration av katt. Undantag från fyramånadersregeln kan göras för t ex katthemskatter, om tidig kastration underlättar för omplacering.

Kastration före könsmognad försenar slutningen av skelettets tillväxtzoner och kan ge en ökad längd på rörbenen (6). Inget samband har kunnat påvisas mellan risken för epifysfrakturer och tidig kastration (8).

Normgruppens rekommendation

Normgruppen rekommenderar att alla katter som inte är tänkta att användas i avel i normalfallet ska kastreras. Detta är i linje med den föreskriftstext som säger att katter som rör sig ute bör vara kastrerade om man inte kan förhindra okontrollerad förökning på annat sätt (9). Normgruppen stödjer kastration av katt från lägst fyra månaders ålder, eller tidigare vid särskilda behov.

Referenser

1. Fossum TW, Small Animal Surgery, 4:e upplagan, 2013, sidan 783.
2. Howe LM. Long-term outcome of gonadectomy performed at an early age or traditional age in cats. J Am Vet Med Assoc, 2000, 217, 11, 1661-1665.
3. Howe LM. Short-term results and complications of prepubertal gonadectomy in cats and dogs. J Am Vet Med Assoc, 2007, 211, 57-62.
4. Grubb TL, Perez Jimenez TE, Pettifer GR, Neonatal and Pediatric Patients, In: Grimm KA, Lamont LA, Tranquilli WJ, Greene SA, Robertson SA, eds. Veterinary Anesthesia and Analgesia, the fifth edition of Lumb and Jones
5. Overley B, Shofer FS, Goldschmidt MH et al. Association between ovariohysterectomy and feline mammary carcinoma. J Vet Intern Med, 2005, 19, 560-563.
6. Reichler IM. Gonadectomy in cats and dogs: a review of risks and benefits. Reprod Domest Anim, 2009, 44, Suppl 2, 29-35.
7. Root Kustritz MV. Determining the optimal age for gonadectomy of dogs and cats. J Am Vet Med Assoc, 2007, 231, 11, 1665-1675.
8. Spain CV, Scarlett JM & Houpt KA. Long-term risks and benefits of early-age gonadectomy in cats. J Am Vet Med Assoc, 2004, 224, 3, 372-379.
9. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hundar och katter; SJVFS2020:8 Saknr L102

Kontaktperson för riktlinjen:

Sammanställande i Normgruppen